

Szerző: Balás-Piny
László

Otször utazta körül a világot a muzeum- alapító Hopp Ferenc

Husz éve alapította a Távolkelet szerelmese a Keletázsiai muzeumot

Az *Andrássy*-út előkelő villanegyedében virágba borult fák veszik körül azt a régi magánpalotát, amely husz év óta otthona a távolkelet nagy álmódóinak, a festők, szobrászok, csontfaragók és himzők emlékét őrző örökszép alkotásoknak. A szeretettel ápolt kis parkban kileveleztek a bokrok, az idén vetett fű is zöld árnyékokkal tarkítja a sárgás földet, hogy rövidesen puha szőnyeg gyanánt borítsa be a fák alját. A hatalmas virágba borult magyar cseresznyefa mellett, amelynek lehulló szirmai behavazzák a parkocskát, fiatal japáni cseresznyefa pompázik rózsaszín virágaival. Kegyeletes kezek hozták és ültették el, hogy magyar földben, magyar rokonai mellett magyar szemeknek számára idézze föl távoli hazájának illatát, megvesztegető szépségét és a képzeletet rabulejtő hangulatát. A kis japáni cseresznyefa nincs egyedül, körülötte Buddha-szobrok, hatalmas kőgolyók, oszloptöredékek, óriás tengeri kagylók huzódnak meg a bokrok között és a fűszőnyegen. Bent a palotában is testvérei a könnyed kézzel festett képek, a türelmesen faragott szobrocskák, a csillogó ruhadíszek, az aranyfonállal himzett selymek, a japán, kínai, indiai ember szépséget kedvelő ezer és ezer apróbb és nagyobb művészi emléke él a termekben a falakon és a tárlókban.

Amint belépünk az épületbe, a tisztaságnak kellemes szaga fogad és valami megfoghatatlan ünnepi érzés lesz urrá rajtunk. Önkéntelenül lehalkítjuk a hangunkat és lábujjhegyen megyünk végig a csendes termeken. Az új, az idegen, a számunkra talán soha meg nem közelíthető világ, a távolkeleti népek idegen hagyományából született művészi alkotások ma talán még tiszteletet ébresztőbbek, sejtelmesebbek és ünnepélyesebbek, mint máskor. A fák, a bokrok, az épület, a termekben fölhalmozott műkincsek valóban ünnepi díszbe öltöz-

Forrás: NEMZETI UJSÁG			
1939 április 23. Vasárnap			
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)

tek. Ünneplik azt a szeretetet, amely őket testvéri közösségbe összegyűjtötte, megóvta a pusztulástól és biztosította számukra a meleg otthont. Mintha ma minden tárgy visszaidéznék annak az embernek simogató szeretetét, aki életének nagy részét nekik szentelte és még utolsó gondolatai is az ő sorsukkal foglalkozott. A nyolcvanhat éves *Hopp Ferenc most husz éve*, hogy a vörös májusra készülődő zavaros kommunizmus idején *Felvinczi Takács Zoltán* muzeumi tisztviselővel beszélgetve elhatározta, hogy nagyértékű keletázsiai gyűjteményét a magyar nemzetre hagyja, hogy egy új kulturkincsnek, egy új muzeumnak lerakja alapját.

Husz év után ugyanabban a teremben, ahol az ősz *Hopp Ferenc* nemes elhatározása *Felvinczi Takács Zoltán* jelenlétében megszületett, beszélgetünk *Felvinczi Takács Zoltánnal*, aki azóta a muzeum igazgatója, egyetemi tanár és világhírű tudós lett, *Hopp Ferenc*ről, a gyűjtemény sorsáról és jövő alakulásáról.

— Csendes ünnepség ez a mienk — mondotta *Felvinczi Takács* — és bizonyos fokig emlékeztet azokra az időkre, amikor az önálló keletázsiai muzeum gondolata fölmerült. Az akkori forrongó vörös időben, amikor családok, vagyionok és nemzetek sorsa sodródott a pusztulásba, vagy vált bizonytalanná, amikor az emberek egyik napról a másikra éltek és a jövő csak pár órát jelentette számukra, az ősz *Hopp Ferenc* nem a maga részére keresett biztosítékot, hanem a nemzetre gondolt, a távoli jövő számára épített. Mag-

értő mosollyal figyelte a felvonuló eső-cselék orditózását és az időnként fölcsattanó lövöldözést. Ismerte a történelem járását, nem ez volt az első forradalom, amelyet átélt. Tudta, hogy a pusztítás egyszer gátba ütközik, ismerte a tömeg lelkületét és biztos volt abban, hogy az egyensúly visszatér és az emberek a borzalmas látvány, a szenny és a lelki eltorzulások után szomjuhozni fogják a szépséget, a nemességet és a tisztult művészi érzéseket. Ezeknek a megtisztulást kereső szomjuhozóknak akarta átnyújtani egy életen át gyűjtött műkincseit, a muzeumalapítás révén.

*Hopp Ferenc*nek — mondotta elgondolkozva *Felvinczi Takács* igazgató — különös élete volt. 1833-ban, a Fulnekből született, ahonnét egy posztókereskedő szekéren hozta a 13 éves fiúcskát Pestre, hogy *Kalderoni* látszerész rokona üzletében kitanulja a mesterséget. Új hazájában az első benyomások örökké a lelkébe vésődtek. Akkor a nemzet a szabadságharc nehéz, de fölemelő idejét élte és a lobogó hazafiság olyan mélyen áthatotta

*Hopp Ferenc*et, hogy igazi áldozatos magyar vált belőle. A szabadságharc és az utána következő idők romantikus hajlandóságának nagyon megfeleltek. A magyarság keleti származása is szította benne a távoli világrész iránt érzett vonzalmát. Amikor a mesterséget kitanulta, *Amerikába ment világot látni*. Ott többek között tanuja lehetett az amerikai polgárháborúnak. A legmélyebb hatást azonban az *Amerikába érkező első japán-*

Osztálvozás	
Tárgy:	Föl
Hely:	Hopp Ferenc Keletázsiai leír.
Idő:	1939u
Személy:	
Helyszám:	

követség díszes fölvonulása gyakorolta reá. A Kelet iránti vonzódása újra föl-elevenedett benne és minden igyekezete az volt, hogy megismerkedjen a japánokkal. Hosszas fáradozás után sikerült is bizalmába férkőzni a követség egyik legfontosabb személyiségének — a szakácsnak. Üzletet is kötött vele. Egy japán ezüstpénzért cserébe egy látesövet adott. Gyűjtő szenvedélye már ebben az időben föléledt benne, de a rendszeres vásárlásra csak később gondolhatott. Adenon vette az első műtárgyat — *egy strucc-tojást*. Ez a tojásátvétel bálmily mulatságosnak is hat, igazolta *Hopp Ferenc*et, mert idők folyamán olyan gazdag gyűjtemény kelt ki belőle, amely ma a nemzet egyik értékes kulturyöngyszeme.

Négyévi amerikai tartózkodás után hazajött. Rendkívül nagy szorgalommal dolgozott és nemsokára megvette a *Kalderoni* céget, bérházakat vásárolt, amelyek közül az egyiket szülővárosának adományozta. Ennek a háznak értékéből építette meg *Fulnek* a vízvezetékét, amelyet *Hopp Ferenc*ről nevezett el.

*Hopp Ferenc*nek a legnagyobb szenvedélye a gyűjtés és az utazás volt. *Otször utazta körül a világot* és háromszor járt Japánban és Kinában. Különösen Japán vonzotta és gyűjteménye nagyrészt éppen ezért a japán művészet darabjai alkotják.

Hopp Ferenc — folytatta *Felvinczi Takács Zoltán* igazgató érdekes visszazemlékezéseit — nem volt rendszeres gyűjtő. Ő maga az anyagot nem fejlődéstörténeti szempontból válo-

gatta ki, hanem inkább ösztöne és egyéni izlése szerint vásárolta. A nagy művészi értékű darabok mellett egészen különös tárgyakat is találunk. Ferencz József kezének gipsz levonata mellett itt őrizzük a Japán és Amerika között lefektetett kábel egy darabját is.

— Éppen ezért, amikor azzal a tervvel fordultam Hopp-hoz, — folytatta — hogy *gyűjteményét ne ossza szét a különböző muzeumoknak*, hanem tartsa egybe és az Andrassy-uti villájában *külön muzeumot alapítson*, csak optimizmusomra hallgattam. Tudtam ugyanis, hogy az anyag nagyon hiányos. Az ókor egyetlen darabhal sincs képviselve, azonkívül a fejlesztése szinte legyőzhetetlen akadályokba ütközik, mert annyira távol élünk a Kelettől, — a gyűjtőterület-től — hogy nincs sok remény a hiányok pótlására, nem beszélve az állam kevés pénzéről, amelyet egy ilyen gyűjtemény számára adhat. Mégis valami biztos érzésem volt, hogy ez a muzeum nem marad csonka és sikerülni fog magas színvonalra főmelni.

— Hogyan lett mégis — kérdezzük Felvinczi Takács igazgatótól — ilyen rövid idő alatt teljes a gyűjtemény?

— Nehéz volna részletesen elmondani, mennyi utánjárással, fífkával és ügyeskedéssel sikerült a hézagokat kitölteni és a bennünket érdeklő darabokat a vékony pénzből megszerezni. Elsősorban is beolvastottuk a különböző muzeumokba elhelyezett eddigi anyagot, amelyet *Xantus János, Szemere Attila, Zichy Ágost, Pulszky Károly, Radács Jenő, Vay Péter és Varta Vince* gyűjtött. Azonkívül a budapesti gyűjteményekben található kevés anyag legfontosabb értékeit kértem el a tulajdonosoktól. A külföldön élő magyarokkal is fölvettem az összeköttetést. Igen értékes és nagyszámú tárgyat kaptunk a Delhiben és Londonban élő *Schwäiger Imrétől*, aki különösen az *indiai művészet anyagát* gyarapította. Neki köszönhetjük, hogy ma már a legrégebbi kor, a *Krisztus előtti második évezred is képviselve van*.

Néha váratlan meglepetés is ér bennünket. Egy alkalommal Pekingből kaptunk levelet. A levél írója megemlíti, hogy hallott a muzeumról és készségesen küldene egy-két tárgyat. Azonnal megirtuk, hogy küldjön régi kínai bronzokat, mert azokból kevés van a gyűjtemény-

ben. A bronzokat megkaptuk és azóta a szerény levélíró: *Szabó Géza* egyik leg-szorgalmasabb adományozója a muzeumnak.

Külföldi muzeumokkal is esereviszonyban vagyunk. Legutóbb egy svájci ur: van der *Heydt* báró ajándékozott egy 13-ik századi Buddha szobrot. A hagyományok utján birtokunkba került műtárgyak közül két értékes darabot őrzünk *Kossuth Lajos gyűjteményéből*, aki nagy kedvelője volt a régi porcellánnak.

En magam is, most amidőn egy évig kint jártam Japánban, Kinában, Koreában és Mandzsuriában, több mint ötszáz darabbal tértem vissza. „Buddha utján a távol keleten” című kétkötetes könyvemben ezeknek a műtárgyaknak sokszor izgalmas, sokszor pedig tragikus (amikor pénz kellett adnom értük) megszerzéséről is beszámolok.

Ma ismét nagyon megnehezedik a kínai műtárgyak gyűjtése, mert Japán igen megbecsüli a kínai művészetet és minden valószínűség szerint az elérhető műtárgyakat megváltja a maga számára. A gyűjtemény rohamos fejlődése, amilyen nagy örömet jelent, éppen olyan gondot is okoz. Több, mint ötezer műtárgyunk van és azok elhelyezése mindig nagyobb nehézségbe ütközik. Számos terv merült eddig föl a Muzeum kibővítésére, amelyre megvan a remény, miután gróf *Zichy István*, a Történeti Muzeum főigazgatója a maga ügyének tekinti a *Hopp Ferenc Muzeum* sorskérdéseit.

Bucsuzásul még egy két rövid kérdést tettünk föl *Felvinczi Takács* igazgató-nak.

— Milyen színvonalat képvisel a Hopp-muzeum? — kérdeztük.

— A Hopp Muzeum a nagy nyugati nemzetek muzeumai között, ha értékre és számra szerényen huzódik is meg, kiegyensúlyozott anyagával és nem egy originális darabjával *számottevő gyűjtemény*.

— Évente kik és hányan látogatják a Muzeumot?

— A *Hopp Muzeumnak* külön törzskö-

zönsége van, az iskolás gyerekeken kívül főleg az a fiatalabb évfárat, akik a husz éve fönnálló Muzeumnak első szemlélői voltak. Nem egy gyűjtőt ismerek, aki ennek a gyűjteménynek hatása alatt szerette meg a távolkelet művészetét. Gyakran fordulnak meg nálunk a Keletet megjárt volt hadifogyók is. A látogatók száma évente tizenöt—tizennyolcezer között ingadozik.

— Az idegenforgalom föllendítette a mi muzeumunk látogatóinak számát is. A szakemberek jól ismerik a műtárgyakat, amelyeknek nagyrészt én irtam le

a külföldi szakfolyóiratokban, de számos keleti művészettel foglalkozó muzeumi tisztviselő és egyetemi tanár látogatott el hozzánk. *Otto Kümmel* Berlinből, *Peliot* Párisból, *Stein Aurél* Londonból járt itt többször.

Amikor *Felvinczi Takács* Zoltán igazgató szakszerű magyarázatai után elhagyjuk a távolkeleti művészet hangulatos otthonát, arra kell-e gondolnunk, hogy ennek a fiatal muzeumnak husz éves jubileumát az egész magyar nemzetnek ünnepelnie kellene, mert léteben a magyarrá vált *Hopp Ferenc* nemes példája s egy tudósnak: *Felvinczi Takács* Zoltának optimista akarata jut méltóan kifejezésre.

Dr. Balás-Piry László.